

Biuletyn Polonistyczny

22.05.2025

Data wydarzenia: 14.07.2025 - 15.07.2025

Granice wolności. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska: życie, twórczość, recepcja

Typ wydarzenia: Call for papers

Miejscowość: London

Organizatorzy: Polski Uniwersytet na Obczyźnie w Londynie, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie ZPPnO

Grupy docelowe: Studenci, Doktoranci, Samodzielni Pracownicy Naukowi, Nauczyciele, Dydaktycy, Doktorzy, Inni, Tłumacze

Serdecznie zapraszamy do udziału w międzynarodowej konferencji naukowej poświęconej życiu, twórczości i dziedzictwu jednej z najważniejszych polskich poetek XX wieku – nazywanej „polską Safoną”. Konferencja, organizowana z okazji ustanowienia w Polsce roku 2025 Rokiem Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej – w 80. rocznicę jej śmierci – stwarza przestrzeń do ponownego namysłu nad miejscem Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej w kanonie literatury polskiej, w tym nad jej twórczością wychodzącą, długo marginalizowaną. Chcemy także zadać pytanie o aktualność jej poetyki i postawy artystycznej w dzisiejszych debatach literaturoznawczych, historycznych, artystycznych i kulturowych.

Tytułowe „granice wolności” odnoszą się do wielu poziomów, które kształtowały zarówno biografię artystki, jak i jej twórczość literacką i wizualną. Obejmują one granice geograficzne i egzystencjalne, wolności artystycznej i obyczajowej, a także estetyczne, medialne, recepcyjne i pamięciowe. Pawlikowska-Jasnorzewska opuściła Polskę w 1939 roku i ostatnie lata życia spędziła w Manchesterze, z dala od środowisk polskiej emigracji politycznej. Doświadczenie wygnania, choroby i samotności znalazło szczególny wyraz w jej późnej poezji – nacechowanej świadomości kruchości życia, przemijania i tęsknoty. Jako kobieta i artystka przełamywała ówczesne tabu – pisała o cielesności, pożądaniu, śmierci i wolności jednostki. Jej twórczość podważała normy społeczne i moralne, stając się nie tylko wyrazem indywidualnej ekspresji, ale i wyzwaniem interpretacyjnym dla kolejnych pokoleń czytelników i badaczy. Równolegle z poezją uprawiała malarstwo, a w jej dziełach słowo i obraz przenikają się wzajemnie. Operując językiem metaforycznym, formistycznym i zmysłowym, tworzyła sztukę na pograniczu awangardy i klasyki, eksperymentu i liryzmu.

Obszary badawcze i proponowane linie interpretacyjne

Pawlikowska-Jasnorzewska na emigracji

- Manchester jako epilog biografii
- Listy, wspomnienia, relacje – zapis wyobcowania i tęsknoty (Stefan Jasnorzewski, Magdalena Samozwaniec, Kossakowie i in.)
- Recepcja twórczości na emigracji w okresie wojennym i powojennym (w prasie i publikacjach środowiskowych)
- Rola Tymona Terleckiego i środowiska londyńskiego (Antoni Słonimski i in.)

Poetka nowoczesna – teksty i strategie

- Ewolucja poezji: od młodopolskiej liryki po egzystencjalny minimalizm
- Ciało, zmysły, ironia – kobieca ekspresja w języku poetyckim
- Poetyka cielesności i choroby – somatyczne i maładyczne wątki w późnej twórczości poetki
- Dramaty Pawlikowskiej – możliwości nowych odczytań (*Baba-dziwo, Zalotnicy niebiescy, Mrówki, Szofer Archibald* i in.)
- Pawlikowska wobec awangardy – estetyka z pogranicza formy i transgresji (intertekstualne echa futuryzmu, dadaizmu i formizmu w poezji i dramacie; relacja z modernistyczną wizją kobiecej nowoczesności)
- Perspektywy filozoficzne – odczytania egzystencjalne, tragiczne i refleksyjne; obecność motywów śmierci, wolności, czasu, cierpienia i duchowej samotności (odczytania w kontekście np. Pascala, Kierkegaarda, Camusa, Lévinasa, Weil, Heideggera)
- Pawlikowska wobec ezoteryki, spirytyzmu: inspiracje lekturowe i osobiste
- Styl jako autoportret – gra z maską liryczną, narracja intymności i ironii
- Poetycka, pisarska samoświadomość Pawlikowskiej a jej portret krytycznoliteracki z epoki

Sztuka i słowo – intermedialność i wrażliwość estetyczna

- Pawlikowska jako malarka – wpływy, konteksty
- Obrazy i teksty jako forma estetyki emancypacyjnej – związek z praktykami sztuki kobiecej początku XX w.
- Inspiracje: formizm, Skamander, Witkacy – ślady i przetworzenia
- Obraz i metafora jako struktury wizualne w poezji
- W kierunku autoilustrowania świata

Pamięć, kanon, recepcja – możliwe odczytania

- Obecność poetki w kulturze krajowej i emigracyjnej (z Krakowa do świata)
- Pawlikowska w obiegu akademickim i popularnym
- Nowe życie tekstów – tłumaczenia, aktualność i reinterpretacje
- Współczesne perspektywy interpretacyjne: feministyczna, egzystencjalna, ekokrytyczna, queerowa
- Poetka w teatrze, performansie, mediach cyfrowych

- Między klasyką a nowoczesnością – „żywa” obecność w edukacji, teatrze, mediach i sztuce współczesnej
- Obecność Pawlikowskiej w podręcznikach, listach lektur, nazwach instytucji kultury, konkursach literackich itd.

Proponowane obszary badawcze wskazują na możliwe pola refleksji, jednak organizatorzy pozostają otwarci na propozycje wykraczające poza zaproponowane ramy.

Organizatorem wydarzenia jest Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie w Londynie – inicjator cyklu londyńskich spotkań – wraz z działającym przy nim Ośrodkiem Badań Dziedzictwa Emigracji Polskiej, we współpracy z Katedrą Literatury Polskiej i Rosyjskiej Wydziału Literaturoznawstwa Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Polskim Uniwersytetem na Obczyźnie w Londynie.

Komitet naukowy

- prof. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz (UŚ)
- dr hab. Robert Mielhorski, prof. uczelni (UKW)
- dr hab. Beata Morzyńska-Wrzosek, prof. uczelni (UKW)
- dr hab. Piotr Siemaszko, prof. uczelni (UKW)
- prof. dr Nina Taylor -Terlecka (University of Oxford)
- red. Regina Wasiak-Taylor (ZPPnO)

Komitet organizacyjny

- red. Regina Wasiak-Taylor – przewodnicząca
 - dr Justyna Gorzkowicz
 - dr Eliza Kącka
 - dr Jakub Osiński – sekretarz konferencji
 - zespół administracyjny: Urszula Lenik, Jarosław Solecki
-

Informacje organizacyjne

- Termin nadsyłania zgłoszeń: **15 lipca 2025 r.** Wypełniony formularz zgłoszeniowy prosimy wysłać na: **pawlikowska.londyn@gmail.com**
- Język konferencji: polski
- Miejsce: Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Londynie (POSK), 238-246 King Street, London W6 0RF, Wielka Brytania – lub online.
- Opłata konferencyjna: **£100,00** – obejmuje materiały konferencyjne, koszty administracyjne, przerwy kawowe, obiad oraz udział w programie artystycznym.
- Konferencji będą towarzyszyły: program poetycko-muzyczny *Wczoraj kwitło moje serce* oraz wirtualna wystawa prac malarskich Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej w Blue Point Art Gallery.

- Publikacja pokonferencyjna: Referaty, które otrzymają pozytywne recenzje wydawnicze, zostaną opublikowane w tomie *Pawlikowska-Jasnorzewska – żywa*, przygotowywanym jako kontynuacja emigracyjnej serii „żywych” wydawnictw ZPPnO.

Adres: Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Londynie (POSK), 238-246 King Street, London W6 0RF, Wielka Brytania – lub online.

Opłata: 100 funtów

Do pobrania:

- Granice_wolnosci-M.Pawlikowska-Jasnorzewska-CFP.pdf
- Granice_M.Pawlikowska-Jasnorzewska-_formularz-zgloszeniowy.docx

Słowa kluczowe: literatura polska XX wieku, pogranicza, dyskurs feministyczny, Pawlikowska-Jasnorzewska Maria, emigracja